

Maandag 20 september 1915 – ochtendeditie

Geen berichten over België.

Maandag 20 september 1915 – avondeditie

Verkeer met België.

Met ingang van heden is het goederenverkeer per spoor van Nederland naar België en het door de Duitsers bezette gebied van Noord-Frankrijk weer opengesteld over Baarle-Nassau en Weelde.

Geïnterneerden.

Men meldt uit Zaandam aan het Handelsblad, dat thans ook enige geïnterneerde Belgische militairen aan de artillerieinrichtingen aan de Hembrug tewerk zijn gesteld.

Enkelen van hen zijn echter reeds weer vertrokken, omdat zij voor het werk niet geschikt bleken.

Van de Belgische grens.

Nader meldt men ons uit Terneuzen, dat een Belgische vluchteling te Clinge een baaltje meel over de draadversperring wilde werpen naar zijn twee dochters, aan de andere zijde der grens staande. Het zakje bleef op de draad hangen en bij een poging om het er van te verwijderen werd de ongelukkige getroffen. Duitse schildwachten hadden moeite om er de wanhopige meisjes van te weerhouden naar hun vader te snellen en aldus ook door de elektrische stroom te worden getroffen.

Van de Belgische grens.

Uit Terneuzen meldt men ons:

De gehele zondagavond is hier zwaar schieten aan de Belgische kust waargenomen, waardoor de ramen der woningen trilden.

Zondagmorgen is aan de grensversperring het verschrompelde lijk gevonden van een 45-jarige landbouwer uit de Belgische gemeente De Klinge. Bij het lijk lag een zakje meel, waaruit wel valt af te leiden waarom hij zich bij de draad heeft gewaagd.

Naar wij in de Vlaamsche Stem lezen komt er in het testament van Louis Huysmans, de onlangs gestorven minister van staat, de volgende passage voor:

“In weerwil van de edelmoedige ontvangst die ons van de grote en edele natie (Frankrijk) ten deel is gevallen; in weerwil van de plechtige eed der verbonden volken ons te wreken en ons een onafhankelijk en soeverein België terug te geven na er de barbaren tot de laatste toe uitgejaagd te hebben; in weerwil van de hoop, die ik behoud die schone droom zich te zien verwezenlijken of liever deze op erewoord gegeven verzekering, die wat het ook mag kosten gehouden en ten uitvoer gebracht zal worden, voel ik dat ik niet meer op deze wereld zal zijn, als dat uur zal slaan. Het verdriet verteert en doodt mij en in Franse aarde zal mijn stoffelijk overschot begraven worden. Ik verzoek, op mijn graf een eenvoudig kruis te plaatsen met mijn naam en de woorden: “gestorven voor het vaderland” tot opschrift, want daarvoor sterf ik voordat mijn uur gekomen is. Vaarwel geliefd België, vaarwel mijn koning, vaarwel mijn vrouw en mijn kinderen, vaarwel mijn vrienden, vaarwel mijn medeburgers.”

Dr. Julius Delbeke, het lid van de Belgische kamer en verdediger van de Vlaamse Beweging, is te Roeselare overleden, in de ouderdom van 58 jaar. Naar wij in het Belgisch Dagblad lezen heeft dr. Delbeke bij

de aankomst der Duitse troepen te Roeselare een been gebroken. Hij heeft zich, aldus het blad, nooit van die ongelukkige val hersteld. "Het ongelukkig lot van zijn stad en van België en de folteringen van zijn collega, burgemeester Mahieu, hebben bijgedragen om zijn gezondheid nog meer te knakken.

Een vertegenwoordiger van Belgisch Dagblad heeft te Londen een onderhoud gehad met de Belgische minister van staat Vandervelde. Aan het verslag daarvan ontleen wij het volgende:

Wat is uw mening over de algemene toestand? vroeg de journalist.

Wij staan aan de goede kant. Duitsland moet overwonnen worden. Dit is een mathematische zekerheid. Een volk van 70 miljoen dat zich veertig jaar op de oorlog heeft voorbereid overwint men niet na een jaar. Het kan immers nog te sterk reageren. België komt vrij, politiek en economisch. De Belgen moeten daarvan overtuigd zijn. Duitsland zou graag ons land in zijn Zollverein opnemen, doch wij willen niet en onze bondgenoten verzetten er zich evenzeer tegen omdat zij die economische onderdrukking met hand en tand zullen bekampen.

Hoe vat u de aftocht der Russen op?

Zij hebben, zoals iedereen weet, munitie te kort. Er is ook verraad in het spel geweest. De Duitse Balten van Rusland zijn niet te betrouwbaar. Doch de Russen hebben onuitputtelijke reserves. Thans fabriceren zij veel munitie. Zij ontvangen er ook uit andere landen. Laat de Russen een overwinning behalen en de volkeren van de Balkan zich werpen op Turkije en op Oostenrijk.

Meent u niet dat het nodig is de propagandatochten van Belgen in den vreemde voort te zetten?

Waarom heeft men ze onderbroken? Ik wenste niets beters dan Zuid-Amerika te doorreizen, doch van dit plan is, tegen mijn wil, nog niets gekomen. België's zaak zou veel meer moeten bekend en verdedigd worden. Daaruit wordt niet genoeg voordeel getrokken. Al de opgewekte sympathieën voor België zouden de zaak der verbonden ten goede komen. Ieder moet in zijn eigen sfeer werken. In deze tijd ook moet de hulp van alle mensen van goede wil en van talent, die voor het vaderland wensen te ijveren, met dank worden aangenomen. Alleman op het dek is mijn leuze.

En ons leger?

Ons leger is voortreffelijk. Het overtreft verre het leger van augustus 1914, dat nochtans zo heldhaftig was. Het is flink uitgedost in een nieuw en warm kaki uniform. Het beschikt over de modernste wapens en oorlogstuigen, het is talrijk en het bezit zeer veel reserves. De geest is bewonderenswaardig. Voor hun koning zouden alle soldaten door een vuur lopen. Officieren en soldaten wedijveren in moed.

Vreest men geen winterveldtocht?

De minister glimlachte.

De soldaten zegden mij dat zij reeds gewoon zijn 's winters te vechten en het des te beter zullen doen omdat ze zullen gehard zijn. Zij vragen echter uit hun loopgraven te springen en op de vijand los te stormen om België te bevrijden.

Van de Belgisch-Limburgse grens.

Men schrijft ons:

Het stadje Visé, of liever gezegd de puinhopen die ervan overbleven, verkeerden tot voor korte tijd in een isolement, alleen onderbroken door de enkele reiziger, die over de grens kwam en zijn reis in de richting Argenteau en Wandre voortzette. Men moest dan ook passen hebben om van de ene plaats naar de andere te komen. Dit stelsel is opgeheven en men mag nu vrijelijk in België reizen, wanneer men maar zorgt buiten de grenszone te blijven. Visé nu ligt buiten die grenszone en zoals het voor de Brusselaars tegenwoordig het geliefde uitstapje is naar het verwoeste Leuven te gaan kijken, is het verbrande Visé de attractie geworden voor de bewoners van alle plaatsen, die er op enige uren of zelfs meer van verwijderd zijn. Zo komen er dagelijks rijtuigen, jan pleziers, en alle mogelijke voertuigen, zelfs vanuit Verviers, die hun staanplaats vinden op het plein voor de verbrande kerk. Het lijkt daar wel kermis. De inwoners van Visé, van welke er verschillende zijn teruggekomen, die op de puinhopen met wat planken een primitieve woning hebben ingericht, hebben dadelijk gemerkt, dat hier weer iets te verdienen viel. Op dit kerkplein hebben ze over houten palen zeildoek gespannen. En in die tenten kan men nu koffie en brood, eieren en bier krijgen en de dagjesmensen smullen en lachen en gekken er, ofschoon de aanblik ons eerder de tranen in de ogen zou doen komen. Van opbouwen van Visé is nog geen sprake.

Er is alweer een nieuw Belgisch blad in ons land verschenen. Het heet Belgisch Dagblad en staat onder bestuur van dr. Terwagne en Ch. Herbiet. E. Preumont en L. du Castillon vormen er de redactie van. In het artikel, waarin deze heren het programma van het nieuwe orgaan uiteenzetten, lezen wij:

De huidige tijden lenen zich niet tot breedvoerige uiteenzettingen. Ziehier in enkele woorden het programma, dat het "Belgisch Dagblad" zich onvoorwaardelijk ten doel stelt:

Wij verschijnen in een land, dat zijn broederlijke gastvrijheid verleende aan de meest ongelukkigen onder ons en voor hetwelk wij steeds de diepste erkentelijkheid zullen koesteren. Dit zegt voldoende, dat we de eerbiediging van zijn neutraliteit zullen betrachten.

België is een martelares van het recht en de eer. De bondgenoten hebben haar verdediging opgenomen. Zij hebben gezworen de strijd niet te zullen staken, vooraleer ons land terug zal vrij zijn. Zij verdedigen de beschaving tegen de brutale macht. Zij zijn vast besloten de taak te volbrengen, welke het kleine België de eerste verdedigde.

Wij zullen hun militaire actie volgen met belangstelling en een volstrekt vertrouwen.

De toekomst der Europese volkeren berust in de eerbiediging der internationale verdragen. Een enkel land heeft bewezen, zich aan de eerbiediging der verdragen, aan het gegeven woord niet te storen. Dit land mag Europa niet beheersen, daar een duurzame vrede niet mogelijk is, zonder zich aan de verdragen te houden.

De enig aanneembare vrede is; degene die zal voorgeschreven worden door de naties die het recht en de vrijheid der volkeren eerbiedigen. Al degenen die spreken van vrede, voordat de verbondenen de zege hebben bevochten, moeten aanzien worden als vijanden.

Wij zetten de politiek van 4 augustus 1914 voort. België heeft het Duitse ultimatum met fierheid afgewezen: het recht en de eer vooral. In dit geval was de Belgische regering de getrouwe weerspiegeling der gehele natie. Het Belgische volk, het Belgische leger, namen een sublieme houding aan. Onze soldaten veroverden voor hun land een

onsterfelijke roem. Koning Albert deed zijn tragische plicht met een karakter, een adel en een eenvoud, die hem een plaats verzekeren bij de grote mannen der geschiedenis. Koningin Elisabeth is een model van liefde.

Dat moet gezegd en herhaald worden, terwijl we iedere dag diegenen dienen te brandmerken, die het Belgische volk hebben gefolterd, degenen die in ons land al de misdaden hebben bedreven, nadat ze aangevallen hebben zij die ze, krachtens hun verbintenissen moesten verdedigen.

Onze betrachtning is bescheiden. Wij willen er ons toe bepalen, onze landgenoten in te lichten, hen te documenteren in de strijd van iedere dag, welke wij tegen de schaamteloze leugens van onze vijanden dienen te voeren.

Moed! Geduld! Vertrouwen!

Onze enige bezorgdheid is degene, door koning Albert in een thans befaamd telegram aanbevolen:

“Ondertussen doet de koning een dringend beroep op de Belgen, opdat zij voor de vijand geen ander doel, noch andere bekommernis zouden hebben, dan de vrijmaking van het grondgebied.”

De heldhaftige strijd der zonen van België, die hun leven geven voor hun land, leert aan hen, die slechts de pen in plaats van het geweer hanteren, eenvoud en bescheidenheid. Laat ons de taak met eenvoud aanvatten, en geven wij al de kracht van onze geest voor de verdediging van het vaderland.

Uit België.

In de Onze-Lieve-Vrouwkerk.

Antwerpen, 16 september.

Zelden heb ik muziek zo overmachtig gevoeld als hedenmorgen in de O.-L.-Vrouwkerk, in de “uitvaart” waar het Syndicaat van Handel en Nijverheid – vereniging voor patroons en bedienden – ook ons had toe verzocht.

Onder het in het oneindig hoge wegvloeiende gewelf der spitsbogen was het, laag bij de grond, het ontroerende geschuij en geroezemoes van honderden en honderden mensen, die, in rouwgewaad en met de ernst op het gezicht, de tempel binnen stroomden. Rond de dodenbaar in het koor flonkerden de gele vlammen van tranende kaarsen. In het koor zaten priesters en mannen met koppen als uit de 16^e eeuw, vol gelaten smart. En – weemoedigst zicht – naast de baar rees op, eenzaam, als een stille klacht, de Belgische standaard ...

En de dodenmis ving aan, en de priesterlijke stemmen paarden zich aan de aarzelende kindergalmen die van het oksaal boven de hoofden kwamen vloten, ondersteund door de stroevere geluiden der mannen. Dan weer het beflowerste gezoem der klokken, die over het land de mare verluidden.

Opeens een aangrijpende stilte. De consecratie ving aan – en, terwijl als een vlaag van nadenken over de mensen ging – begon daarboven een tere, oneindig droeve zang te prevelen ... Het was een bekende melodie, maar zo heel anders, zo zacht, zo fluisterend innig, als ver gewezen ... En, wie had het ooit vermoed? – het was, als van een smekend wezenkind de gebroken klacht – het was, de vroeger zo dartzel huppelende, nu verdoken weeklagende, eindeloos leed dragende ... Brabançonne!

Geweldige ontroering greep de gemeente aan, en uit honderden borsten, van vrouwen eerst, daarna ook van gestrengere mannen, welden de tranen op. Het was de stem van het lijdende en strijdende vaderland. En wij dachten aan onze jongens ginder ver ...

Het dies irae had geklonken, het agnus dei uit argeloze kinderkelen gesmacht ... En, daar barstte plotseling, zegevierend, een gouden jubeling, een andere zang los: het orgel had alle registers open gelaten, en onder de weidse gewelven was het of een blijde intocht werd gevierd: het was dezelfde Brabançonne, maar hoe anders nu: breed, vertrouwend, hoopvol, een zang van kracht en geestdrift. Waar is de huppelende deun van weleer, waar niemand de woorden van kent, en die nooit anders dan een glimlach kon verwekken bij de hoorders van dat kermisgeluid?

Maar toen kwamen zangen, met helderder betekenis nog, de indruk versterken: Jan Blockx' volkslied: Ons Vaderland "Waar de Maas en Schelde vloeien!" ruiste gemoedelijk, tot de Vlaamse Leeuw zijn klauw vertoonde, en een huivering joeg over de mensen. Nu was de treurende stemming geweken, bleef nog alleen het rustige, sterke bewustzijn, dat het eigene in ons nooit verwoest kan worden.